

ROBOTA (934) *sb f*

Oba o oraz a jasne.

sg N robota (173). ◇ *G* roboty (238). ◇ *D* robocie (36). ◇ *A* robotę (157). ◇ *I* robotą (69). ◇ *L* robocie (64). ◇ *V* roboto (1). ◇ *pl N* roboty (22). ◇ *G* robót (69); -ót (17), -ot (1) *OpecŻyw*, - (o)t (51). ◇ *D* robotám (4) *RejZwierc*, *ModrzBaz*, *SarnStat* (2), robot(o)m (1) *SkarKaz*. ◇ *A* roboty (51). ◇ *I* robotami (21); -ami (20), -ami (1) *KwiatOpis*. ◇ *L* robotach (24); -ach (13) *OpecŻyw* (2), *GroicPorz*, *BibRadz*, *BielSat*, *BielSpr*, *ModrzBaz*, *SkarŻyw*, *GostGosp*, *SarnStat* (2), *ZbylPrzyg*, -ách (6) *BielKron*, *Mącz*, *HistLan*, *BudBib*, *BielRozm*, *PowodPr*, -(a)ch (1). ◇ *du A* (*cum nm*) robocie (2) *Strum F3v* [2 r].

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – *XIXw*.

1. *Praca, zajęcie wymagające wysiłku; opus Murm, BartBydrg, Vulg, PolAnt, Mącz, Modrz, JanStat, Cn; labor BartBydrg, Vulg, Mącz, Modrz, Calag, JanStat, Cn; opera Vulg, PolAnt, Mącz, Modrz, JanStat, Cn; opificium Calep, Cn; operatio Mącz* (672) :

a. *Jakiekolwiek bliżej nieokreślone zajęcie; trud; zadanie do wykonania* (97) : *LibLeg* 10/123; *RejRozm* 401; *RejZwierz* 71 v; Bo ktho mądrość y vmienie odrzuca/ nieścżęfny tho iest: y dáremna iesth ich nádzieiá/ y roboty bez vżytku/ y niepożyteczne śprawy ich. *Leop Sap* 3/11; (*nagł*) *Fálczewfcy*. (–) *CI* pod *Merkuriuszem*/ prawie śie zrodzili/ Bo w trudne zyemskie śprawy/ y w fwe vgodzili. *Lecz* coźkolwiek śprawuiá/ przedfię pilni cnoty/ A tę máiá zá Woytá/ v káźdey roboty *RejZwierz* 71v; *Manus multas poscit hoc opus*. *Wielkiei* pomocy żáda tá robotá. *Mącz* 208d; *Opus intermittere*, *Przeftáć* od roboty/ odpocziwáć chwilę. *Mącz* 226c; *Operosus, Pracowity*/ Pełny roboty. *Mącz* 265a, 121a, 198c, 264d; [*Mówi Teofil, przymuszony przez swoją panią, Dionizję, do zabicia niewinnej i pięknej Tarsji*.] *O* roboty nieźczelne á wielkie/ iákoź iesth śzkodliwie zrobion ienśz w ten śtan iest dan. *O* tużenie moje wielkie/ że mi zábić pánnę thák piękná á wielmi śláchetná á przelać krew niewinná *HistRzym* 19v; *W* káźdey robocie/ Bądź brátem cnotcie. *RejZwierz* 239, 225v, 239; *BudBib* 1.Par 26/29; [*Andrzej Kucharski*] *Widząc* iż śyny wpráwił w tákowá robotę [*tj. rzemiosło rycerskie*]/ *Owę* pániá zá mátkę przydał im Bog cnotę *PaprPan* E3; *PHidipus* on pan Grecki był tákovey cnoty/ *Ze* śie pilniuchno báwił koło tey roboty/ *Ktorá* śie záváždy báwiá więc mężni *Rycerze* *PaprPan* Qv, M3; *Mnich* ieden wzwaśniony nań [*na Romualda*] á prawie śzáleiący/ *vmyślił* go *wnocy* zábić/ y nágotowawśzy oftry puynał/ *znim* legł/ *chcąc* o puńocy ná onę dyabelńká robotę wśtáć. *SkarŻyw* 574, 3, 26, 537; (*nagł*) *O* *Kocie*. (–) *ŚLychał* kto kiedy iáko ciągná kotá? *Niezáváždy* śzuka wody tá robotá. *Ciągnie* go drugi nadobnie ná fuśzy/ *Sukniéy* nie *zmacza*/ ále wźdy mdło duśzy. *KochFr* 10; *KlonŻal* D3v; *Phil* S6; *Niechże* ty złe ięzyki milczá/ á náśzych *chuci* do wietśzey roboty y wyźśzego pośtępku w cnotách y poboźności nie tępiá *SkarKaz* 549b, 8b, 383a; *PaxLiz* C; *KlonWor* 39.

robota czyja [= *dla kogo*] (1): *Thedy* *Dionifia* odpowiadáiąc [*Teofilowi*] rzekłá: *Mać* *Tárfia* ten obyczáy że *pierwey* niż ie á pije/ *záwždy* idzie *miedzy* groby *plákáć* *śwey* *mámki*/ á ty *iey* *tám* *doczekawśzy* *zábijesz*/ á *gdyż* iá *zeymieśz* z *świátá*/ *będzieśz* *wolny* *mey* roboty. *HistRzym* 19.

robota czyja [*w tym: pron poss* (7), *G pron* (3), *ai poss* (1)] (11): *GroicPorz* k4; *Wśzelka* robotá *człowieczá*/ *iestci* w *wściech* *iego* [*tj. służy człowiekowi do zdobywania pożywienia*] *BielKron* 80v;

BudBib I 289a marg; *CzechRozm* 197v; *ModrzBaz* 2v; *CzechEp* *2v; Abowiemci nie iest Bog nieśpráwiedliwy/ áby zápámieiał roboty wálzey *WujNT Hebr* 6/10; *SkarKaz* 6b; *GosłCast* 61, 62, 66.

W połączeniu szeregowym (1): Abowiem te dwie rzeczy [mowa i rozum] miedzy ludzmi (przyiązná) iednego przeciw drugiemu (kłonność) naywięcey mnożą/ która iest naprzednieyżá tak wiela ludzi ztowárzyżenia zwiáská: w ktorem ci co żywą/ wżytkie swoie prace/ stáránia/ roboty/ pilność y dowcip/ do tego ciagnáć máią/ áby się onym wżytkim Mieszcżánom [...] ná wżem dobrze wodziło *ModrzBaz* 2v.

Zwroty: »bawić się [jaką] robotą« (2): GDy hufiec Bábilońki/ z bitwy mu [Kserksesowi] był vciekł/ Ten Hetmány w niewieście suknie potym oblekł. [...] Kądziele porozdawał/ by się przáść vczyli/ Powiedáiąc iż iedno tego godni byli. Gdyż Rycerkie klenoty są pocżciwość s cnotą/ Kto tym nie iest/ iuż się baw inákżá robotą. *RejZwierz* 33v; *BibRadz Eccli* 38/38.

»w robocie bywać« = *być użytym na czyjás szkodę* (2): A ielli go [złodzieja koni] dogonią/ iuż źle bywa o nim. Lecż y tu iest różnicá/ kiedy kto iednego Konia z (tadá) vwiedzie/ á k temu biednego: Iuż to iest *simplex furtum* [prosty występék]: Lecż gdy doydą licá/ Pewnie iuż tam w robocie bywa (z)ubienicá. *KlonWor* 19, 50.

»robotę podejmować« (2): tak vtáwiamy: iż ten mieścżanin/ który w mieście [...] mieścżka/ [...] nie będzie powinien ná zapłácenie przereczoného Porádného: ále ielli przed miástem/ álbo miásteczkiem mieścżka/ niech płáci przereczoné Porádné/ tak iákoby we wsi siedziá. A temu nic nie ma przelżkádżáć/ iż do práwá y zwiérzchności tego miásta álbo miásteczká przynależy/ álbo z nimi iákíe obowiáżki/ to iest iákíe podatki y iné roboty podéymuie [*cum eius onera sufferre perhibeatur JanPrzyw* 16]. *SarnStat* 351 [idem] 893.

»robić, stroić [jaką] robotę« (1:1): [Zefira nakłania Józefa, który nie chce ulec jej namowom:] Iedno się ty oświęcić chczesz Ano to nie (thoi) za weż Czo ty przekładas na cnotę A (troisz) (p)roftną robotę *RejJóz* E7; Kto tu chce w tym domu [Ratuszu] rzádzić/ Wáruy od cnoty zábłádzić. Szpetną ten robi robotę/ Kto w tym domu łupi cnotę. *RejZwierz* [238].

Wyrażenia: »robota daremna« (1): A przetho vczyć tego czego człowiek vmieć nie może/ iest to práwi robotá dáremna. *GórnDworz* I2v.

»robota dobra« [szyk 1:1] (2): PRáwieś (s)ye vkochał w náuce/ y cnoćie: Znáć żeś (s)ye nie lenił ku dobréy robocie. *PudłFr* 12; y wnet [w dniu sądu ostatecznego] zás ożyiá/ y (stáná) wżytcy przed (s)adem y (s)ędziá (p)ráwiedliwym/ (p)ráwować się/ y bráć zapłátę zá robotę swoię/ złą ábo dobrá. *SkarKaz* 6b.

»zła, szpetna, sprostna robota« [szyk 8:1] (5:3:1): *RejJóz* E7; Bo krásć/ zdradżáć/ fáłżowác/ ściełżkác (tho) do zlotá/ Ale to plugáwy (s)málc á (s)zpetna robotá. *RejWiz* 97; *RejZwierz* 2v; *RejZwierz* [238]; *PapPrPan* Hv; *SkarKaz* 6b; [Mówi Jempsar, odtrácona przez Józefa:] Nieftétyłz/ pogárdzonam. Iam się złośliwému Podáłá ná wolá wżytká człowiekowi złému. A on teraz/ nieftétyłz [...] / Smieie się niewftydliwie/ z swoiéy złéy roboty. *GosłCast* 61; [Mówi Fetifer, tj. Putyfar przekonany o tym, że Józef napastował jego żonę:] Zá nogi go [Józefa] przywlecżćie/ mnie go tu oddayćie. Gdyż to (s)łufżnie záfłuzżył/ zá swoie niecnoty/ (s)łufża mu téż tak płácićiego złé roboty. *GosłCast* 66, 47.

Szereg: »roboty i dowcip« (1): Co [zadosćuczynienie pokrzywdzonemu] y Práwem Bożym iest opátrzone: Iáko gdyby kto iákíemu Rzemieślnikowi dobremu [...] rękę vciął/ którą on sobie żywność

zárabiał/ powinien iest rännemu poki będzie żyw/ ná káždy rok tyle płácić/ ile on robotą swoią y dowćipem ná káždy rok mogł nábyć. *GroicPorz* k4. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

Przen (5) : Tu [*Chryste*] twoie członki chowáls/ miełkás odpoczywáls/ w niebie v oyttza siedził/ a roboty nieznáł/ w lożko tako twardé milołtz cie wlozyla/ ktorému potym w rychle **robotęs** zrządziła. *OpecŻyw* 19; *RejJóz* D5; Czyście to iest rozumieć/ kto sie sam rozmierzy A rozeznowfszy fwoy łtan ná wżem łoby wierz. Azákryfli [!] grńnice łwemu przyrodzeniu/ Iż gdy go ná co ciągnie ma tho ná baczeniu. A nie da sie mu vwieść od fláchetney cnoty/ Dołyć thá ma náuká pocźciwey roboty. *RejWiz* 91.

robota czyja (2): Gorą ząwždy lata cnotá/ A tho iey wdzyęcna robotá/ Aby mył polerowáá/ A ná dobre wpráwowáá. *RejZwierc* 231; [*Mówi Fetifer, tj. Putyfar do Józefa, oskarżonego o napastowanie Jempsar, jego żony:*] ni práwo/ ni cnotá/ Ni nędzna Condicia niewoléy/ robotá Iálnéy niecnoty twoiéy/ nigdy niełtychánéy/ Zrániá serce moie/ y żony łtrofkánéy. *GosłCast* 67.

b. *Praca fizyczna; w tym najemna i/lub zarobkowa; exercitium BartBydg, Cn; fabricatio Mącz; officium, opificium JanStat* (574) : yakom ya nyesbyła sliachathnego mykolaya szczaykay [!] na yego roley na boroboczcie [!] *ZapWar* 1528 nr 2467, 1505 nr 1965; Proznuiący y leniwi/ Ktorzy cudzym potem żywi: Bárzo máią być karáni/ Ku roboćie przypádzáni. *BierEz* K2v, A3v, B, N3v, O [2 r.]; Vbogi łtálemfie w robotach od młóci [!] moié. Dáy mi panie milołciwy/ aby twoie pratzowanié/ bylo dułfe mé zbawienié. *OpecŻyw* 30v; Y połfel [*Jezus*] s nimi [*Maryją i Józefem*] do Nazaret/ ij byl ijm poddany ij połlułny we włsytkim połluguiątz/ ij w robotach pomagaiątz. *OpecŻyw* 33v, 19, 191v; [*Maryja była*] roboty pylna wmouye łromyefzlyua yłzby syą łzmyála nygdy nyeuydzyna *PatKaz II* 109, 143, 145; Callum duricies quae fit in manibus laborantium. Eyn łchwill Modzele álbo twárdóć nářęcze od roboty. *Murm* 64, 8; *BartBydg* 54, 89; W Krainach połnocnych przy morzu Oceanii [...] dni bywaią lecie barzo długe [...], bowiem flonce prawie sie około nich obracza á barzo máło zachodzi tak iż łwiatła nigdy nie gali ani zakrywa ku robocie. *MiechGlab* *3v, 43; *FalZioł* V 50v; bowiem przez nich [*bez stawów*] nie byłoby ruchanie y też obraczenie dołtateczne ani robotá. *GlabGad* D8v; PLeci mále á fuche albo chude człowieka też mgłe⁸⁰ znamionuią boiazne⁸⁰/ łpokoyne⁸⁰/ w robocie nietrwáe⁸⁰ *GlabGad* O8v, F3, I3v, K4, N2v, P7 [2 r.]; Siedm theż członkow człowieku ku żywnoći potrzebnych/ ięzyk przez kthori pokarm bierzemy/ gardło przez kthore wpułzczamy/ brzuch w ktori kładziemy. Potim dwie ręce y dwie nodze ku roboćie. *KłosAlg* A3v; *WróbŻołt* 106/12; *SeklKat* Gv [2 r.], G2, G4 [2 r.]; A gdy záłię nie dołtanie [*tj. zabraknie pieniędzy*]/ Będzyc żonki nářekanie/ Aniś ty miłtrz ni bákálarz/ Ani káplán ni gołpodarz/ Włzytko nád kłięgámi leżyłz/ Do roboty nie dobyeżyłz *BielKom* A2v, D2v, D8; *GliczKsiąż* K3v; *LubPs* X6 marg; [*Przysięgamy*] iże Cech náłz wiernie á łpráwiedliwie rzedźić chcemy/ Rzemiełłá náłze łpráwnie robić/ y innych Miłtrzow Cechu náłzego/ w robotách pilnie á wiernie dogłędáć *GroicPorz* g, f4, o4, q4v; Azáłz nie hoynie zyemiá nam dáwa pożytki/ A łowito nágradza nam roboty włzytki. *RejWiz* 56, 84; I przyłzł wołanie ich [*Żydów*] do Bogá dla robot [*które wykonywali w Egipcie*]: y włyłłáł wzdychanie ciężkie gich *Leop Ex* 2/24; Rzekł do niego [*Mojżesza*] Pan: Widziałem vtrápienie ludu mego w Egypćie/ y łlyłłáłem krzyk iego/ dla morderłtwá thych kthorzy łą przełoženi nád robotámi. *Leop Ex* 3/7, *Ex* 36/2, *2.Esdr* 6/9, *3.Esdr* 6/10; PRaczkę węglarz námawiał/ áby z nim miełzkáá/ Bo ia mam węgla dołyć/ będzycłz

przy nim prąłá. Praczká rzekłá/ wiem pewnie/ ítałoby zá moie/ Bo cobych ia poprálá/ toby węgle twoie/ Wízytko mi poczyrniło/ á tak bez kłopotá/ Nigdyby nie minęłá/ mie dwoiá robotá. *RejZwierc* 121v, 137; A tak záchowywaycie Szábát/ á mieycie gi zá fwięty: [...] iefliby też kto robothę iáká wen zaczął/ będzie wygládzon z pośrzod ludu íwego. *BibRadz Ex* 31/14, *Deut* 5/14, *4.Reg* 22/5, 9, *1.Esdr* 2/69, *2.Esdr* 6/9 (11); Zbudował też Dawid w mieście swoim dom/ ná który mu połał był krol Hiram s Thyru drzewá Cedrowego y rzemieśnikow ku robocie. *BielKron* 69v; Herodes poczętá robotę przez ósm lat kościołá dopráwił. *BielKron* 266, 27v, 77, 104, 201, 202v (10); Labores catenati, Roboty/ które yedná za drugá ydą bes przeštanku *Mącz* 41b; Multae operae et laboris res, Rzecz potrzebuyáca wiele roboty. *Mącz* 264c, 32a [2 r.], 88c, 98b, 113a, 124a (38); Chczefz práwi ábyc fie niewolnik/ ábo łługá nie fkáził/ niechay záwdy ma co czynić. Y one Pyramidi w Egipcie/ dlatego budowano/ áby ludzie byli w wítáwiczney robocie *GórnDworz* Hh3; *HistRzym* 49v, 50, 50v; [Mówiú robotnicy w winnicy:] Ci oftháteczni [tj. którzy przyszli do winnicy jako ostatni] iedno iednę godzinę ná robocye byli/ á zrownałes ye zapláta z námi/ kthorzychmy círpiyli ciężkość dnia czálego w gorákości. *RejPos* 59, 61v; *BielSat* Cv; *HistLan* F5v; Powiedáli o iednym [wójcie]/ iż gdy plácono po grofzu od głowy/ tedy fie zmowił z Gromádą/ iż iutro kiedy będę oddawał pobor áby nie było iedno íto pogłowia we wsi/ á drudzy niech fie rozlázá álbo ná orzechy álbo ná roboty *RejZwierc* 39, 39, 107v; *BudBib* 1.Reg 5/16, 3.Reg 5/16, *1.Esdr* 3/9, *2.Esdr* 6/9, *3.Esdr* 6/10, 11, 12; Od tákiéy roboty [od wystawienia grobli] możefz dáć robotnikowi po 6 złotych. *Strum* E; A zá dwie roboćie nie dopuřzczay żadne^{mv} brác/ ábowiém óni tak vmieią Zábórtowác/ zá dwie roboćie iefli fye nie obaczyłz/ będziełz plácił dwomi pieniádzmi iednę robotę. *Strum* F3v, D4, D4v [2 r.], E [2 r.], Ev [2 r.], E2 [2 r.] (16); á do te^{so} [domu, gospodarstwa] nalezy/ áby oná czeladz y wízytcy domownicy weřpołek żyli/ á do káżdey potrzeby ábo roboty ku pożywieniu należącey řpolnie łobie pomagáli *ModrzBaz* 2v; Bo y tá członkow człowieczych rozmáitość/ nie ná proznówanie daná íeft: ále iáko ptakom řkrzydłá do latánia/ tak człowiekowi dáne řá członki do roboty [ad laborandum]/ iáko naczyńie. *ModrzBaz* 37, 10v, [3 r.], 37 [2 r.], 37v [2 r.], [38]v; Arbeit flichen. Chronić řie roboty. Fugere labore. *Calag* 31b, 588a; Skoro záś íalna zorza zákwitnie ná niebie/ Zwiérz do íalknińi vchodzi/ ludzie náłtępiú Ná roboty/ gdzie tákże do mroku prácuíú. *KochPs* 156; O dziwny robotniku: o nieřlychány do roboty Iozephow towarzýřzu: tyř vrobił niebo y ziemię y co ná nich íeft *SkarŻyw* 245, 3, 62, 251, 312, 413 (17); [Jan Kochanowski mówi o Orszulce:] Káždéy roboty pomoc: do káždéy pořługi Vprzędzić było wřzytki rodziców řwych řługi. *KochTr* 12; *StryjKron* 155; *BielSjem* 7; *KochPieř* 18; Banausus – Rzemieřznik, wřzeliaky ktori robote mą od ognia. *Calep* 123a; Cerdo – Wřzeliaki rzemieřznik plugawei roboti, garbáři [!]. *Calep* 182b, 152b, 295b, 327a, 371a, 402a (10); W browárze ma bydź bárzo chędogo: á rynnámi dla łácwieyřzey roboty ma wodá íř *GostGosp* 136; LAtó fámo robotę nákázuie *GostGosp* 102, 108 [2 r.], 128 [2 r.], 150, 156, 160 [3 r.] (22); [grzech] Przeciwko Trzeciemu [przykazaniu]. RObotá w řwięto/ bez gwałtowney potrzeby. *LatHar* 114, 324; Nie zákázuieć Pan roboty y opátrowánia żywności *WujNT* 27; Lekářłtwo ná kradzieř/ robotá á íáłmužná. *WujNT* Dddddd, 27 marg, Bbbbbbb2; STárořłowie nářzy/ y tákże ludzie řzlácheccy ziem Rulfkich y Podolřkich/ ná roboty do ziemi Wołofkiéy puřczác nie máíú ludzi *SarnStat* 523; O vbićiu y zábićiu řzláhcicá przy roboćie. *SarnStat* 1170, 187, 337, 369, 379, 382 (17); *PowodPr* 74; iż P.

Bog mowi: Nápełniłem go Duchem Bożym/ mądrością/ y rozumem/ y vmiejętnością do roboty. *SkarKazSej* 660b; *KlonFlis* C3; Boś tu przecię brácie w tym pokazał niecnotę; Ześ cudzym koniem robił/ vkradłes robotę. *KlonWor* 4; *RybWit* C2; *ZbylPrzyg* A2v.

co czyjej roboty (3): Iakom ya nyepooral pluzycza roley vpravney yego vobothy [!] *ZapWar* 1522 nr 2284, 1530 nr 2431; IZeś mu ty wziął gwałtownie dzieięć kopic śiáná ná łące iego dziedzicznéy wśi N. roboty iego [...] / práwnie będziefz odpowiadał. *SarnStat* 1244.

robota czego (4): Potym roku wtorego po ich przyściu do Domu Bożego w Ieruzálem/ [...] zácęli the íprawę Zorobabel fyn Gáláthyelow/ y Iesua fyn Iofedekow/ [...] á poştánowili Lewity co mieli dwádziefcá lat y dáley áby byli przyştáwy nád robotámi Domu Páńkiego. *BibRadz* 1.*Esdr* 3/8; *BudBib* 1.*Esdr* 3/8; A którzy będą ználeżieni przez znáków/ íkázuiemy ie imác ná służby/ álbo oddawániu w ręce Stároştów náłzych: od których tákowé ná robotę zamków y wálów od Turków y Tátar pogránicznych będziemy brác. *SarnStat* 518 [*idem*] 927.

robota około czego (8): *BibRadz* Ex 5/19, Agg 1/14; *BielKron* 197; Castrens labor, Robotá około obozu. *Mącz* 40b; Malignus ager, Niepłodna rola/ około którey roboty dofić á požitku máło. *Mącz* 205d, 265a, 451c. Cf »bawić się robotą«.

robota na co [= z zapłatą liczoną od czego] (3): Kiedy byś miał zmáwiác Robotę ná Pręty: tedy łobie wymawiy/ áby ziemię brał dwa kroczi w ziemię proştą Bórtę *Strum* F3; á zwálzczá tám tho rádci czynią kędy robothe máią zmówioną ná sztuki álbo ná Polá. *Strum* F2, F2v.

robota o czym = *kalambur*, *nawiązanie do niezaświadczonego u nas wyrażenia* »skora w robocie« (1): [Osiól służący u złego pana rozważa swoją niedolę:] Iuż mię zrobił ledwo łtoię/ A ielzcze łie o to boię: Iż gdy mię zbáwi żywotá/ O łkorze będzie robotá *BierEz* L2.

robota czyja [w tym: *pron poss* (36), *G sb i pron* (16), *ai poss* (11)] (63): [Mówi kogut do lisa:] Ludziem bliłki dzień powiádam: Ktorzy kiedy mnie łłucháią/ Ná łwe roboty powłtáią. *BierEz* S4; *OpecŻyw* 5, 188v; *WróbŻółt* 103/23; *ZapWar* 1548 nr 2669; *MurzNT* Mar 13/34; *BielKom* D7v; Ná ten czás [kiedy wzejdzie słońce] teź człowiek wyydzye bełpiecznie k łwey robocie *LubPs* X6; *RejWiz* 162; *RejFig* Ee; Przez łześć dni wykończyłz roboty twoie/ ale dniá łiodmego odpoczyniefz *BibRadz* Ex 23/12, 2.*Par* 8/9, *Eccli* 38/33; *BielKron* 29, 197; Urgere opus, Ochotnie łwą robotę wieść/ pilnie robić. *Mącz* 508c, 27d; *GórnDworz* H3; *HistRzym* [89]v; *KuczbKat* 375; *RejZwierc* 185, 194v; *BudBib* Gen 5/29, 2.*Par* 16/5, *Ez* 29/20; *ModrzBaz* [38]v; A tho co my wedle dowćipu náłżego czynim/ [...] leći/ á zá czálem ginie. Do czego niechci nie przywodzę rzeczy wielkim kołżtem á siła ludzi robotą czynionych/ które gdzie teraz? gdzie Báblion? gdzie Atheny? *Oczko* 2v; *SkarŻyw* A3, 4, 480; *ArtKanc* M6v; Robotá Kmiotkow/ to dochod álbo intratá nawięłża w Polłcze wólżędy *GostGosp* 6, 32, 102; *WujNT* Mar 13/34, s. 173 *marg*; ABy roboty ludzkie dla leniłtwá tych/ którzy wytykáią [tj. zbierają dziesięćinę]/ nieomiełzkály łie: łkázuiemy/ áby [...] *SarnStat* 187, 80, 1170; *SkarKaz* 84a; *KlonFlis* H2; [*HierWielEccle* 9/9]. Cf *co czyjej roboty*; »robota chłopska«, »własna robotá«.

roboty czyja [= dla kogo] (11): A cić byli Zdunowie/ obywałe Nethái y Gederá/ á kthorzy thám miełzkáli z Krolem dla robot iego. *BibRadz* 1.*Par* 4/23, *Ex* 35/2, *Deut* 5/13; *GroicPorz* ggv; *SienLek* 164v; *HistRzym* [89]v; *RejZwierc* 194v; *BudBib* Ex 20/10, 1.*Par* 4/23; *SkarŻyw* 4; Dla tego włtáwiamy: áby tácy wólżycy/ którzy z Polłki y z Mázówłz z królełtwá robić wychodzą/ przez

Stárofty/ [...] y przez pány mieyf/ y wrzędniki zátrzmawáni byli: á zátrzymáni oddáni byli ná robotę obywatélów królestwá nálzégo. *SarnStat* 519, 927.

robota czyja [= *na rzecz czego*] (1): A kthorzy [żebracy] by byli krom znáku/ ci máią być Stárofície wydáni/ á obrozeni ná robotę Zamkową *GroicPorz* h4v.

W połączeniach szeregowych (7): *BierRozm* 19; *GroicPorz* mm; Cokolwiek może ręká twa dzyálać zniénaglá/ dzyálay ná swą część męfká/ ábowiem áni robotá/ áni myfl/ áni náuká/ áni mądrość iest w piekle/ do ktorego ty ciągniesz. *BielKron* 81v, 275v; *Mącz* 264c; A ná ten czas człowiek ciáło fwe dáie Bogu zá ofiárę żywą/ [...] trapiąc ie robotámi/ poftámi/ czuynościami/ biczowaniem y włošennicami *WujNT* 566; *PowodPr* 52.

W połączeniu z przymiotnikiem (zwykle odrzeczownikowym) określającym rodzaj roboty (6): Odwiodłem go [*Izraela*] od brzemion/ á rece iego od robot gárnczárfkich. *BibRadz Ps* 81/7; [*W znaku Ryb dobrze jest:*] młyny robić/ piwo y roboty wodne *Goski* *4; *Strum* Q3; Przetofz zá mocą iego [*Boga*] znišczégo/ bez naczyńia/ bez máteryey/ bez pomocy y roboty budowniczey ftánął ten świat *SkarŻyw* 258; *GostGosp* 76; *WujNT* 147.

W przeciwstawieniach: »robotá ... proznowanie (*a. proznować*) (3), odpocznienie (odpoczynek) (2), spanie« (6): iz przyrodzenie ludzkie ták iest fprawione/ iz póspolicie po roboćie fzukamy odpoczyńku *ModrzBaz* 11; Lecz ślácheckiego przyrodzenia ludzie/ tym fpofohem od proznowania do roboty będą pobudzeni [...] *ModrzBaz* 37; álbowiem to iest Páńskie rokzanie/ y poftánowienie/ áby dzień był do roboty obrocony á noc do fpánia. *ReszPrz* 51, 113; Zimie więtfzego rozmyfłu trzeba niż lećie/ bo láto lámo vkázuie robotę/ zimá bárzo rádá każe proznować. *GostGosp* 84; *WujNT* Bbbbbbb2v.

Przysłowia: bo wfšelki podlug fprawiedliwofci/ záplatę bierze podlug fwé roboty *OpecŻyw* 188v; Bowiem włafną záplatę ma káżdá robotá/ Infzú záwždy ftáteczność/ á infzú niecnotá. *RejWiz* 107; *RejZwierz* 124; [Kto źle robi; złá weźmie záplatę: á iefli dobra robotá dobra y záplátá. *HerbNauka* H8 (*Linde*)].

á buduią ten dom [*Boży*] fpilnościami/ y práwie roście robotá w ręku ich. *Leop* 1.*Esdr* 5/8.

Nie ma fię do niczego/ śmierdzi mu robotá: Miła mu Epikurška rokfoz y piefzczotá. *KlonWor* 33.

Zwroty: »bawić się (*a. zabawiać się*) ([*jaką*]) robotą« [*w tym: około czego* (1)] = *zajmować się czymś; labori incumbere, occupari opere* *Modrz* [*szyk zmienny*] (3): Ták bárzo dla robot vrodziliłmy się/ iz kiedybyłmy się poczciwą iáką robotą niezábawiáli/ wnet się fklániamy do iákiegokolwiek wyftętku. *ModrzBaz* 37, [38]v; *SkarŻyw* 271; [*HerbOdpow* Cc6].

»robotę (u)czynić« = *facere opus* *PolAnt* [*szyk zmienny*] (3): *BielKron* 99v; Sześć dni robić będąiefz/ y vczyniłz káżdą robotę twoię. *BudBib Ex* 20/10; *SkarŻyw* 471 *marg.*

»iść do roboty« [*szyk zmienny*] (6): yakom ya nyesbył [...] Robotylyvy Catarzany [!] [...] gdy szla dorobothy do szyana *ZapWar* [1525] nr 2330; *RejJóz* C6v; *SeklKat* D2; [*Mówi Mojżesz do Żydów:*] A ták idźcie do roboty [*ite, operamini*]/ á choćiaż wam y plew nie dádzá/ przedfie wy zwykłą liczbę cegły oddawayćie. *BibRadz Ex* 5/18; *Procedere ad opus*, Do roboty yść. *Mącz* 44c; *SkarŻyw* 141.

»jąć się roboty« (1): Manus admovere operi, Iąc fię obiema rękómá roboty. *Mącz* 209a.

»odpoczywać od roboty« (1): Dare requiem ab opere, Kázác odpocziwać od roboty. *Mącz* 342a.

»robotę odprawować (*a. odprawić, a. sprawować*); roboty będą sprawowane; sprawowanie robot« = *facere opus PolAnt* [szyk zmienny] (9;1;1): Prze to [z powodu złych rządów] dziś złodziejstwa, rozbojstwa dosyć, prze to sług nie masz, wsi osiadać nie mogą, robotników ku sprawowaniu robot, ku żywności ziemskiej nie masz. *Diar* 72; Przez szczęście dni roboty fwe odprawować będziecie [*fiet opus*] *BibRadz Ex* 35/2, *Lev* 23/3, *Deut* 5/13; opus texere, Nieyąką robotę sprząwować *Mącz* 453b; *SienLek* 164v; Gdyby łam Miłtrz zawždy był przytomnie więceyby roboty zdwiemá odprawił [*plus operum perficeret cum duobus*]/ niż w niebytności fwey z dzieśiącią odpráwuie. *ModrzBaz* 37; *SkarŻyw* 508; *CzechEp* 182; *GostGosp* 86.

»przekazać w robotach, robotę; przekazać, przekazka robocie« [szyk zmienny] (2;1;1;1): [*Mówi Przemysł do posłów, którzy zastali go pracującego*:] A tak sprząwuyćie rychło co macie sprząwować/ álbo mi robocie nie przekazayćie. *BielKron* 319, 266; Kráwcy nie łą szynkowni/ iáko y Murárze/ Przeto im przekazáią/ w robotách Szturárze *BielSat* C2 [*idem*] *BielRozm* 18.

»(z)robić, robiący robotę; robota bywa robiona« = *opus perficitur Modrz* [szyk zmienny] (15;1;1): [*Ezop mówi do rataja, który bił jednego z robotników*:] Ty łam roboty nie robiłz/ A nád námi grozy łtroiłz *BierEz* A3v; Panuie [*Saturn*] theż Sukiennikom/ szewczom Garbarzom/ gornikom/ y wśelkiem robotnikom: ciężką/ albo plugawą robotę robiącym. *FalZioł* V 50v; *BibRadz* I 313c marg; *Goski* *4v; *BielKron* 155; *Mącz* 13d; *ModrzBaz* 110; *Calag* 500b; Vrzędnik ma gromádą robić robotę káżdą *GostGosp* 10; Spráwiedliwy Vrzędnik ma pátrzyć iáko łobie dobry Kmiotek robi káżdą robotę *GostGosp* 20, 32, 76 [2 r.], 162 [3 r.]; *WujNT* 719.

»robić własnemi robotami« = *uprawiać osobiście* (1): A Wóytowie/ Sołtyśi [...] ze czwóróch włók álbo źrzebia/ Wóytołtwá álbo Sołtyłtwá/ któręby robili włánnemi robotámi [*quos coluerint propriis laboribus JanStat* 230]/ iáko łie przedtym rzekło/ z káždęy włóki przerzeczonęy łżeść grołzy płáćić máią *SarnStat* 187.

»robotą się spracować« (1): iż człowiek będąc s przodku chćiwy/ áby widział co łsobnego: baczy/ y bierze łobie w głowę rzecz naymnieyřą: pothym gdy tego thák wiele widzi/ nietelko hnet tego łyt/ ále łie teź/ próřto by iáką robotą/ sprácuie. *GórnDworz* 17v.

»robotą się żywić, żyw (być)« [szyk zmienny] (3;3): Kto imienia niema/ żyw ma być robotą. *March*³ V7v; A to znak Bożey łáłki/ á cnego żywotá/ Ktory żyw łwą robotą/ wiernie bez kłopotá. *RejZwierz* 138v; *BielKron* 118v; Pauper cui opera vita erat, Vbogi był ten który łie łwą robotą żywił. *Mącz* 264d; *RejZwierc* 111v; *GostGosp* 34.

Wyrażenia: »robota chłopska« (1): Artifitium et mechanicorum nomina Kũntner vnd handtwerck lewten vacabeln. Rzemyełnykom [!] y robot chłoplńych ymyoná. *Murm* 179.

»ciężka (była) robota« = *operositas, spissum opus Mącz* [szyk 8:5] (13): *OpecŻyw* 51v; *BartBydg* 150; *FalZioł* V 50v; Dwoiakie może być ciáła rufzanie, iedno z spráczowaním iakie ięłt w robocie ciężkiej takowe ięłt nie zdrowe *GlabGad* K4; *BierRozm* 19; *MurzNT* 48v marg; Owa káżdą robotá ich [*Żydów pracujących w Egipcie*] byłá náciężřza. *BibRadz Ex* 1/14, I 313c marg; *KwiatKsiąż* N4v; Operositas, Ciefzka [!] robotá/ Procowitość. *Mącz* 265a; Verso saxum proverbium, Taczam kámięń/ to yełt/ mam wielką ciężką robotę ná łię. *Mącz* 486b, 409b; *BielSpr* 2.

»roboty domowe« (1): Vrzędnik/ kiedy Pan nie bywa/ ná Pánfki przyiazd ma łobie wolnić čás robotámi domowemi potrzebnemi *GostGosp* 10.

»domowe roboty« = *robota publiczna* (1): A przedsię y Rzeczpópolita pożytkow zbywa/ ktoreby ztych ná śmierć fkazánych być mogły/ ábo ná woynách/ ábo ná domowych robotách [*in laboribus domesticis*]: y złodzieie przedsię nic fię niepolepżywfyz wnet bywáią wiefzeni: á podobnoby fię polepżyli kiedyby im żywotá przedłużono. *ModrzBaz* 78.

»robota dzienna« (1): Quadrans opere, Czwarta część obrotu álbo roboty dzienny. *Mącz* 334d.

»robota gruba« [szyk 3:3] (6): zbytnie znim [olejem] iedzenie ieft przeciw zdrowiu zwłafzcza ludziem ktorzi fię nie obieraią grubą robotą ręczną *GlabGad* Kv; *BielSpr* 2; *SkarŻyw* 429; Tedy czyniąc powinność wrodzonego Sláchectwá y náтуры/ ktora mi nie do roley/ álbo grubych robot członki subtylne vformowálá/ z młodości/ y s pierwfzych práwie do ćwiczenia godnych lat/ moich/ [...] nigdym fię w próznowaniu nie kochał *StryjKron* A3v; *Calep* 647a; *GostCast* 25.

»lekka robotá« (1): Levis labor, Lekka robotá. *Mącz* 190a.

»roboty najemne« (1): Roboty naiemne niedołącznym/ Scztkło chowác v kluczniká/ bo z tego cudnieyfze sklenice *GostGosp* 168.

»robotá(-y) niewieścia(-e)« = *muliebria officia* *Mącz* [szyk 2:1] (3): Rozumu uyfokyeego [*była panna Marya*] y uyelkyego tak yfz wsfzytkyey roboty nyeuyefzczey fyą robycz nauczyła *PatKaz* III 122v; A Anná żoná moiá pracowálá około robot niewieścich [*in muliebribus*]/ ktore flálá pánom. *BibRadz* *Tob* 2/13; *Mącz* 235d.

»pilna ([a. popilna] robotá« = *fidelis opera* *Mącz* (2); *Mącz* 126b, 265a; [Ktemu oná zabává około sídlenia ptakow y myśliftwá y łowow/ gdy niemáfz popilnych robot/ tym przyiemnieyfze rzeczy pomienione czyni y one iákoby okrafza. *CiceroBBud* 27].

»polna robotá« [szyk 4:1] (5): *BielSpr* 2; Kmiotkowie ty okoliczne potrzeby Pánu robić máią w Ieśieni/ Zimie/ y ná Wiofnę/ poki polna robotá nie zaydzie *GostGosp* 34; Bo kto Ieśień/ Zimę/ Wiofnę dármo puřzcza/ Lećie muśi fzkodę mieć: bo ziemi y czáfowi/ około polnych robot/ dofyć nie wczyni. *GostGosp* 64, 34 [2 r.].

»pospolita [= *publiczna*] robotá« (1): A ielli złodzyeia włapił kto kiedy kradł/ miał go wydác ná pófpolitą robotą/ tácy fypáli wály/ mury robili y ine rzeczy. *BielKron* 9v.

»robotá pracowita« = *opus servitutis* *PolAnt*; *enixa opera* *Mącz* [szyk 2:1] (3): Będziećie też przez fiedm dni fprawowác palone ofiary Pánu/ á dnia fiodemgo gdy będziećie zeście fwięte mieć/ wsfzytkich robot pracowitych przeftaniećie. *BibRadz* *Lev* 23/8, *Lev* 23/7; *Enixa opera*, Vśiłowna á pracowita robotá. *Mącz* 248b.

»proźna, niespora robotá« (3:1): *RejRozpr* K3; *Aranearum telas texere*. Wniwecz co czinić/ álbo Proźną robotę robić. *Mącz* 13d; ábowiem gdzieby pan s przyrodzenia ku dobremu nie był fklonnym/ wsfytká pracá Dworzáninowá była by proźna: iáko y owo proźna by robothá była/ kiedyby ktho ná fzczyrym piafku pofiał dobrą pśzenicę *GórnDworz* Kk2; Proźną robotę robić. *Laborare frustra*. *Calag* 500b.

»robotá [czyich] rąk (ręki)« = *opus manus(-uum)* *Vulg* (5): Kiedy będziefz żąc zboże ná polu twym/ á zápomniałby wźiác Snopká/ niewroćifz fię poń ábyśgo wźiął: ále niechaygo weźmie ábo podroźny

ábo firothá/ ábo wdowá/ ábyć Pan Bog twoy zá tho błogosławił/ wewffelkiedy pracy á roboćie rąk twoich. *Leop Deut* 24/19, *Ier* 10/3; *RejAp* 83; Dołyć wczynienie tedy zowiemy: gdy ten co kradł/ więcey nie krádnie/ ále ráczey z roboty rąk swoich iálmuzny czyni *WujJud* 92v; *SkarŻyw* 269.

»ręczna robota« [szyk 6:5] (11): *GlabGad* Kv; Roboty ręczne wiązanie ksiąg y oprawowanie szat braterskich Piotr s. czynił. *SkarŻyw* 471 marg, 460, 507, 508, 581; *GostGosp* 76 [2 r.]; *LatHar* 122; Ktorzy się tedy mogą kradzieży/ y wzgorzenia/ y proznowania wwiarować/ inaczey niżli rękoma robiąc/ y czym się innym potrzebniejszym bawiac; tym Apostoł nie każe ręczną robotę robić. *WujNT* 719; Robotá ręczna zálecona. *WujNT* Bbbbbb3v; [Nieprzytosi záifte dziś/ za dobrym Kościołow opátrzeniem/ Bibliá porzucić: á rolá/ albo ktorá iná robotá ręczną/ Piśmo S. zaniechawszy/ bawić się. *HerbOdpow* Cc6, Cc6; *InwSzlachKal* 1576 nr 34].

»rolna robota« (1): Kmieciá nie ofadzác ná roley ktory rolnych robot nie vmie: iáko kofá/ y innych potrzebnych gośpodárftwu. *GostGosp* 30.

»robota służebna« (1): iż w dzień święty od dobrych wczynkow wzdzierzetz się niemamy/ ale z ofobna od grzechow/ ij od robot służebnych a cięśkich przestatz mamy. *OpecŻyw* 51v.

»robota trudna« (1): Ten grob [*Belusa*] álbo więżę Alexander chciał zásię opráwić/ ále iż tá rzecz potrzebowała czáfu wielkiego y roboty trudney/ [...] to co począł dokonać nie mógł *BielKron* 268.

»wdochwatnia [= *dorywca*] robota« (1): Succisivae operae, W dochwátniá robota. *Mącz* 30b.

»wielka robota« [szyk 3:1] (4): znamię niezdrovia komu ręce goreią, wyiawży robotę wielgá. *GlabGad* K5; *Leop Ex* 2/23; Multi sudoris est ea res, Wielkiego potu yeft tá rzecz To yeft/ potrzebuye wielkiej roboty *Mącz* 236a; *RejZwierc* [203]v.

»własna robota« [szyk 4:3] (7): *LibMal* 1545/105v; A áczkolwyek czytamy w księgách pyerwślych Moizéśfowych [...] / że pan Bog sam wśty śwemi Adámowi rośkazał/ áby robotá włáfná/ yákoby rzemyślem yákim chlebá y pożywyenya nábywał *GliczKsiąż* H; *GroicPorz* gg; ART. VIII. o robotách. Włáfná robotá. *SarnStat* 644, 187, 680, 1314.

Zestawienie (kalka z łaciny na określenie Kampanii): »ziemia robocie [zamiast: roboty]« (1): Czwartá [część *Włoch to*] Kámpánia rzeczóná od pol wielkich/ ziemiá roboćie z pożytkiem wielkim. (marg) Kámpánia. Terrá láboris. (–) *BielKron* 276.

Szeregi: »robota i nakład« = *labor et expensa JanStat* [szyk 1:1] (2): Oleum et operam perdere, O nakład y robotę przisić. *Mącz* 261c; Ale Wóytowie/ Sołtyfi/ [...] ze czwórzech włók Woytośtwá swégo/ które będą robić włáfná robotá y nakładem [...] / ná dzień świętego [!] Marćiná księżycá Liśtopádá/ ósm grofzy Práfkich zá dzieśięćinę nam záplácá. *SarnStat* 187.

»robota, (a, także) posługa« (2): *BielKron* 99v; [św. *Małgorzata*] Od switánia aż do obiádu w kościele: po obiedzie/ robotá á posługá fiośtr bawilá [się]. *SkarŻyw* 161. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»pot a robota« (1): Ale oleiá miłofierdzia wołaiąc prośił [*Adam*] w padole tego swiátá/ gdyż potem á robotá śwá chlebá y pożywienia nábywał *HistRzym*[89]v.

»robota, (a, ani, et, i) praca« [szyk 12:10] (22): *OpecŻyw* 49, 100v; *FalZioł* V 36v; Wízakoż dla nabycia lepszey moci y trwałego przirodzenia zwłászczá ku praci y robocie, lepszy [chleb] ieft rżany *GlabGad* G6; Zadney prace áni roboti ktora łákomśtwu służy nie podeymuiemy *HistAl* I6v;

GliczKsiąż E5; *Leop Deut* 24/19; *Mącz* 180d; ábowiemci gnułność ciáło mdli/ Robotá á praca mierna/ twierdzi. *SienLek* 10, 94; *RejZwierc* 185, 194v; Bo wiele ich [*ludzi, którzy zdecydowali się służyć w wojsku*] opuściłwfy żonę/ dźieci/ wárftát/ oráctwo y gołpodárftwo/ idą ná woynę/ áby włzedłzy roboty y prace domowej/ fówolnie żyli/ łupili/ á cudzych rzeczy pożywáli. *ModrzBaz* 116; *Calag* 31a; *SkarŻyw* 4, 260, 269; *Calep* 574b, [731]a; Ták wiele prace y roboty miał Piotr/ że mu było trzebá żądác pomocy towarzyszow/ y przyciągnác drugá łodz do siebie. *WujNT* 211; Bbbbbbb3v; *SarnStat* 80. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»robota albo rzemieśło« (1): A iefliby ony dobrá były z iego [*zmarłego*] oyczyny/ álbo po kthorym przyiacielu przypádłe/ álbo robotá iego własná álbo Rzemieśłem nábyte: tedy ná przyiaciele przypadáią. *GroicPorz* ggv.

»roboty i służby« (1): [*Kiedy zabrakło cesarzowi Fryderykowi pieniędzy, wykrojono pieniądze ze skóry*] á wyćifkano ná nich znáki krolewskie/ ktore dawał zá roboty y zá łłużby *BielKron* 183.

»roboty i sprawa« = *opus et operatio Vulg* (1): A thedy [*gdy słońce wzejdzie*] więcz wynidzie człowiek na robotę swoię y na sprawę swoię aż do wieczora. *WróbŻółt* 103/23; *Bucolica*, Xięgi álbo powieści w których páłterze o bydłęcych y innych chłopskich sprawách y ych robotach s łobá rozmáwiáją. *Mącz* 27d.

»roboty i trud« (1): Y názwał [*ojciec*] imie ie⁸⁰ Noem mówiac ten nas pócielzy od roboty náłzey/ y od trudu [*ab opere nostro et dolore*] rák náłzych z ziemie/ którą przekłáł Iehowá. *BudBib Gen* 5/29.

Jako ostatni człon we współrzędnym połączeniu wieloczłonowym: »i inne roboty« (1): Ná drugi rok był wielki głód w Polfzce/ ále Kázimierz iáko opátrzny Krol: pełne miał łtodoly y łpichlerze zboża w káżdym imieniu [...]. A ták zá máłe pieniądze ludziom zboża po trófze przedawano/ przez zły czas ie chcęcy záchowác/ á ktorzy pieniądze nie mieli/ tym nowym oddác pożyczano/ álbo odrobić. A thák robili zá zboże zamki/ mury/ groble/ przekopy wodzie/ y rozmáite inne roboty co rołkazano. *BielKron* 375.

Przen (2) :

bibl. W nawiązaniu do przypowieści o robotnikach w winnicy (1): Proznuiących Pan wzywa ná robotę do winnice. *WujNT* Bbbbbbb2v.

Wyrażenie: »kijowa roboty« = *bicie* (1): Bo dobrzy zli być przełtawáią s cnoty/ Zli záfię czáfem s kijowej roboty. *RejZwierc* 221v.

α. Rzemiosło (7) : *HistJóz* E2; *Effectio artis*, Rzemieśło/ Robotá. *Mącz* 115b.

W połączeniu z przymiotnikiem określającym rodzaj roboty (2): nápełnił go [*Bóg Beseleela*] [...] wffelkim dowćipem [...] w rzezaniu kámieniá/ y w roboćie ciefielłkiey. *Leop Ex* 35/32; A gdy tám [*na Lemnos*] od Małpy był [*Wulkan*] wychowan/ náuczył fie miłsterney roboty kowálłkiey/ ták iż potym czynił zbroię bogom przeciw Gigántom *BielKron* 23v.

W połączeniu szeregowym (1): [*Starożytni bogowie*] wynáydowáli rzeczy nowe/ ták w písmie iáko y w dzyelech álbo robotach y pożytkach *BielKron* 25.

Szeregi: »nauki i roboty« (1): Wízytki náuki y roboty włzelákie/ takież rodzaj bogow/ czynienie obrázow/ y innych báłwochwálftw łłupy/ napierwey tám [*w Egipcie*] wymyflono. *BielKron* 270.

»rzemiosło albo robota« (1): [Wulkanowi przyporządkowane są] Okrutność hetmaństwa na wojnach/ barwierstwo kowalstwo/ y inne rzemiosła albo roboty: które przez ogień robią. *FalZiol* V 51.

β. Pańszczyzna (84) : *ZapWar* 1514 nr 2173, 1528 nr 2421; Kmiotek proftę na robotę Włóczykę wydał swą proftotę *RejRozpr* G; Pan mu [wójtowi] łanie/ wrzędnik łanie/ gromada łanie/ na każdy dzień do Pana biegay/ vroboty [!] itaway *RejPos* 316; *BielSat* D4v; Każą nędzemu kmiotkowi na jaką robotę/ a on wołku albo koniką naleść nie może *RejZwierc* 80v; *ModrzBaz* 21v; *ZapKościer* 1582/32v; Przy robocie Wrzędnik kijem mu [kmiotkowi] dopierze/ Lada z jakiej przyczyny winę z niego bierze. *BielRozm* 31; Chłop gdy mu nakaże Włodarz albo też Wrzędnik robotę/ a nie posłucha/ dom zamknąć/ co wynidzie chłopca cztery plagi przez gołe ciało/ y odrobić *GostGosp* 160, 6, 10, 150, 154, 160 (17); *LatHar* 117 [2 r.]; nam y innym swym panom z każdego łanu ieden dzień w tydzień mają robić/ [...] wyjąwszy te kmiecie/ którzy czynszem pieniężnym/ albo zbożem/ albo którymkolwiek innym podatkiem panom swym roboty przedtem nagrodzili. *SarnStat* 655, 189, 520, 656, 675, 920, 1280; Polkie wciśnienie chłopków iest takowe: iż dnia y nocy wolnych od robot wciśku nie mając/ w rodzaju swym prawie wstawa *PowodPr* 71, 71; *SkarKaz* 422a.

robota czyja [w tym: *G pron* (2), *pron poss* (1), *ai poss* (1)] (4): O Robotach kmiecych. *UstPraw* F2v; Stan duchowny aby też z pożytkow, które mają z tychże kmieci pańskich i szlacheckich z roboty ich, jako dziesięciny i inne poplatki, aby ku tymże 8 gr dali po 4 gr z tegoż łanu, z którego ty pożytki mają, gdyż im także obrony potrzeba jako i szlachcie. *Diar* 79; *BielKron* 29; *GostGosp* 34.

robota czyja [= dla kogo] (7): Iakom ya nyepryszethl do do [!] domv slychatnego [Jurka] Martini Sussel [...] a nym go zamyskal w robothach yego *ZapWar* 1520 nr 2251; *SarnStat* 1170. Cf »dworska robota«, »robota grodzka«, »robota pańska«.

robota czyja [= komu podległa] (1): Wrzędnik ma to rządnie z wieczorą rozrządzić y Włodarzom rozkazać/ aby swych robot doglądali. *GostGosp* 10.

W połączeniach szeregowych (11): Nie iest wolen [kmieć] od dawania dziesięcin/ ani od płacenia czynszow y poborow/ ani od roboty tobie powinney *ModrzBaz* 89; *ZapKościer* 1582/33; NAd to czynimy wolne/ y na wieki wywobodzamy [...] wśyżtkich naleznych obywatelów kmiecie/ od wśyżtkiej płacéy/ podatków/ wyciągania/ powozów/ robót które Podwoda zową *SarnStat* 350; Król wśyżtkie obywatele koronne od wśyżtkich podatków/ robót/ wciśków rć. wolne czyni *SarnStat* 892 *marg*, 63, 349, 882 *marg*, 883, 892, 956, 1055.

W porównaniu (1): Nád to ielzcze/ iako okrutnie niektorzi panuią nád poddanymi swemi/ albo majątność ich niszczać a wydzierając/ albo roboty na nie nieinaczezy iedno iakoby na woły albo osły wkładając? *ModrzBaz* 142.

Zwroty: [»odprawować robotę«: którzy kmiecie i poddani w tych to wsiach [...] odprawowali roboty i postęпки pańskie wedle potrzeby. *InwSzlachKal* 1572 nr 27.]

»robotę [komu] odpuścić« [szyk zmienny] (2): Gdy [kmieć] zaśieie/ odpuścić mu robotę/ a zaśiewek iego Wrzędowi kazać wziąć/ y przedać kiedy drożey *GostGosp* 36; *GrabPospR* M3v.»odrobić robotę« (1): *GostGosp* 76 cf »dworska robota«.

»robotę robić« (1): Wsi nowo nasiadłe, które jeno czynsz panom swoim płacą albo robotę robią, mają powinni być pobor tenże dać *Diar* 79; [*KsięgaSądIwk* 49].

»stać jako (by) wojt u roboty, przy robocie; wypychać jako wojta do roboty« (1;1;1): Książd wlfytko chce mieć w kłopotie Stoi by wojt przy robocie *RejRozpr* B3v; A tu nie prozno ma chłubić doglądacz iaki fwiáthá tego/ co powiáda iż mu tu Pan poruczył fprawy swoie/ áby ich tu doglądał/ á odmieniał wedle wolej swoiey/ á v nich ftał iáko wojt v roboty. *RejAp* 14; *ActReg* 51.

»(wy)chodźć (a. wychadzać, a. [iść]) na robotę« [*szyk zmienny*] (4): Vrządnik ma zázwdy ludzie liczyć/ álbo namieftnik vrządnikow/ gdy ná robotę wychodzą *GostGosp* 10; Kmiećie żimie ná robotę do dnia wychodźć máią *GostGosp* 44, 160 [2 r.]; [od święta Jana poddani tej połowice wsi Raiadowa będą powinni po dwojgu na robotę pańską iść i robić czterzy dni w tydzień *InwSzlachKal* 1568 nr 17].

Wyrażenia: »ciężka robota« (1): A yużeścye ye [*ubogich*] ták vcińnęli y vdręczyli cyęfzkimi á vftáwicznymi robotámi y winámi/ iż muśi fye Bog nád wámi/ zá ich wzdychánim y płáczem/ ich krzywdy pomścić. *KromRozm* I Bv.

»dworska robota« (1): Dworki máią wedle zaftugi á wielkości y fprawy około przędziwá kmiotowny odpráwować/ ktore też fobie máią przáść połowicę roku/ á połowicę Pánu: bo odrobiwfzy dworská robotę/ będzie miáła czáfu dofyć przáść fobie. *GostGosp* 76.

»robota grodzka« = *świadczone na rzecz zamku* (1): Iako dambrovka myala pravo chelmyenskye a placzyła po szesczyv grossy czynszv szwloky a szą vyswolyeny oth roboth grodczych [!] *ZapWar* [1519] nr 2247.

»robota pańska« (3): Andrzej gbur zeznal ysz gdi bil na roboczie panskiey wplyw thedy iako sthari posledzey przysedl do dworu [...] vidzial pana vkrwawionego i pania ranná *ZapWar* 1558 nr 2686; Spráwiedliwy Vrządnik ma pátrzyć iáko fobie dobry Kmiotek robi káżdą robotę/ ták też ma wyciągáć drugie Kmiotki ná káżdą robotę Páńską *GostGosp* 20; *PowodPr* 51; [*InwSzlachKal* 1568 nr 20; *KsięgaSądIwk* 49].

»piesza robota« (2): Piefza robotá ma bydź we złą drogę/ w niepogody *GostGosp* 76, 76.

Szeregi: »czynsz a robota« (1): [*Pan*] nic infzego wedle Práwá niemoże ná ludziách wyciągáć/ iedno czyníz/ á robotę powiná [*vel tributa, vel operas debitas*]. *ModrzBaz* 48. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»robota i dań« (1): Naprzod niech ná tę wyprawę nie obieráią żadnego gofpodarzáz/ [...] ále fyna ktorego podrośłego alboż naymitá ieśli fyna niemalz/ á ná tákiego obránego y wyflánego mieyfce/ [...] będą połyłać [*kmiecie*] gofpodarzowi [...] / robotnikow fwych koleią poftánowioná/ [...] á tymby fię dogodziło temu z czyiego domu wybráńcá wezmá/ [...] dogodziłoby fię też pánu iego/ boby pan poftáremu y robotę od fwego chłopk[á] w cale mógł mieć/ y dań/ gdyż fię chłopku iego żadna vymá nie dzieie. *GrabPospR* M3. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»robota i (albo, takież) płát (a. popłatek)« [*szyk zmienny*] (4): Grzełá przełożeni fwieczci [...] Gdi niebroniá poddanich swoich/ [...] poddane trapiá/ zniewolaiá/ robot albo poplatkow podwiífaiá *SeklKat* H3v; [*Na sejmie w Łęczycy Kazimierz*] oraczóm áby krzywdy wielkiey áni przezliźnych robot/ takież płátow/ od ziemian nie ćierpieli/ vftháwił *BielKron* 356; *RejPos* 252; *VotSzl* Cv; [Wszystki poplatki i roboty pańskie płacić ma przerzeczoný Marcin Brożek i robić etc. *KsięgaSądIwk* 49].

»podatki albo roboty« (1): Kmiećcie ziemiánłcy gdy przed nim [królem Kazimierzem] fkárzyli o zbytnie podatki álbo roboty/ tákież wydzyeránie ná łwe pány/ rádźił im thák/ [...] *BielKron* 376. [Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.]

»powinności a roboty« (1): [Mistrz Łagowski] Zakazvye aby yego poddany w Crolesthwy nalfym bandaczy povynnołczy thich a roboth kthore stharadawna zamkowy y stharołczie nalfemv Myedzirzecźkiemu szą povynny nyeczynyly. *LibLeg* 7/68v.

»roboty, szarwarki« (1): Rokalfzuyemy vrodzonyemu Iakubowy soczawynłkemu [...] aby czy potdany y wybrancy nalfych wzy pomyęnonych we wzytykych wolnołczach ych y połwolonyą, tak nalfym włafnym iako y stanow koronnych czale y nyenarułzyenye zachowany bely: a do roboth zarwarkow, [...] przymułzyeny nyebely *ZapKościer* 1582/33.

γ. O pracy zwierząt (14) :

αα. Roboczych (8) : Wieprz widząc wołu w roboćie: A on orze w śilnym poćie: Widząc łie proznuiącego/ Wzgárdził wołu vbogiego. *BierEz* K; *BielKron* 1v; Veterina animalia, Bydłeta których ku robocie vzywąyą yáko konie/ osły/ wielbłady/ muły/ mulice kłórzi ná grzbiecie burdy á brzemioną nołżą. *Mącz* 491b, 294b; *SienLek* 186v, 187v; Ná koniec dnia łzoftego łtworzył [Bóg] z ziemie/ bełtye y nieme twarzy/ [...] y náczył zwierząt rozmaitych/ domowych y leśnych/ łákkáwych y dzikich/ káždemu dar iáki w mięłie/ w mocy/ w roboćie/ w łkorze/ w biegu/ dla człeká zołtáwuiać. *SkarŻyw* 259; *WyprPl* B3v.

ββ. Pszczół (6) : W robocie tak łie [pszczoły] łprawuia: iż nie wzythki iednę rzecz robią/ ale niektore kwiatki nołżą wążę zakładaia/ drugie materija ná wołk łprawuia, drugie plałtri buduia, drugie wody dodawia. *FalZioł* IV 27d; *ModrzBaz* 126.

robota czyja (3): Ale gdyżelmy o pczołach gadkę pocźeli pobaczymy łzyrzey odnich naukę, bowiem one nie ná włzelki kwiat padaia [...] tylko to pobrawzy czo ku ich robocie pożyteczno ielł ołtátku poniechaa. *BielŻywGlab* n1b 11; *SkarKaz* 84a; *KlonWor* 11.

W połączeniu szeregowym (1): Máła rzecz miedzy robaczkámi płzczołá/ mowi Mędrzec/ á pocźátkiem łłodkołci ielł owoc iey. kto ná iey robotę/ dowcip/ pilnołć/ porządek/ pożytek wołku y miodu nie pátry/ pędko ia wzgárdzi. *SkarKaz* 84a.

Przen: O duszy ludzkiej (1) : Bo gdzye cnotá tám łie iey závždy piołnká gędzye/ W tym vliku by pczółká narychley vłiędzye. Ale iáko łie iey też záczerwi niecnoty/ To ona y łrzed łátá przelłanie roboty. *RejWiz* 80v.

c. Praca umysłowa (3) : ále then niewdźięczny Połeł/ á przekaźcá/ náłzych rzeczy wzyłtkich/ to ielł/ łmierć niechcąc iemu dłużej folgować/ wzięłá go [pisarza] od tey niedokonáney roboty *SienLek* 44v.

robota w czym (1): Pierwłzy do łpiewánia y náiułrznia/ niełpánim łię y robotą w náuce y pífaniu łrudził: żadnego nieprzyaciela bárziew łię niełtrzegł/ iáko proznovánia. *SkarŻyw* 411.

Wyrażenie: »robota prosta« (1): Stáviam go [Józefa, tu: przelożoną z łaciny historii o nim] tedy przed ołobą W.M. w łzátách Połłkich, y ięzykiem Połłkim. Ielłi łie ták vda iáko w inłzych, niewiém. Robotá bowiem prołta, ćwiczenie kłótkie y łrudné, á tym łrudnieyłzé, że v nas brák wielki w łłowiéch. *GosłCast* 5.

d. Służba boża, praktyki religijne (40) : *CzechRozm* 186; A przetoż wy/ o ślácheckiego štánu ludzie/ y wšytcy ktorzokolwiek Rzeczypošpolitey mieczem bronićie/ gdy fię ná woynę gotuiećie/ niegotuyćie fię iáko ná łup domowy/ [...] ále iáko do roboty Ńwiętey/ do pošługi Bogu y ludziom wielce wdźięczney *ModrzBaz* 109; *SkarŻyw* 196, 536; *NiemObr* 44; *IEZV* moy prowadź mię do roboty/ y pomagay mi do pokuty/ ábych przyść do zapłáty mogł. *SkarKaz* 123b, 121b, 122a *marg*, 241b, 316b, Oooo2a, Oooo3a; *WujNT Act* 15/38.

robota czego (1): Y tenże [Bóg] dał iedne Apoštoły/ drugie zaś Proroki/ á drugie EwángeliŃty: inne zaś páłterze y náuczyciele: ku napráwie Ńwiętych/ ku roboćie pošługowania/ ku budowánium ciáá Chriřtuřowego [tj. *Kořciola*] *WujNT Eph* 4/12.

robota w czym (1): WTORACZESC. O poście Moyzeřzá y Heliařzá/ o roboćie w pokućie Ń. pátrząc ná zapłátę/ o wřtępowánium z Pánem ná gorę. *SkarKaz* 119.

robota czyja [w tym: pron poss (7), G pron (4)] (11): *OpecŻyw* 30v; *CzechRozm* 186, 212 [2 r.]; kto fię ich [Ńwiętych] robotámi wednie y wnocy/ ná gorácu y zimnie niezbuduie? *SkarŻyw* A3v, 4; *NiemObr* 39; A prořimy was bráćia/ ábyřcie poználi te ktorzy práciá międy wámi/ y ktorzy łá przełożonymi wářzymi w Pánu/ y nápominiáją was: izbyřcie ie łobie tym więcey wářyli w miłości prze ich robotę. *WujNT 1.Thess* 5/13; Robotá nářzá bez błogořłáwienřtwá Bożego nieřpora/ byř teř y cáá noc robił. *WujNT Bbbbbbb3v*; *SkarKaz*)(2, 6b.

Zwroty: »roboty jáć się« (1): Lecz Piotr Ń. nie wiedźiał co mowił [*kiedy spogládał na przemienionego Jezusa na górze Tabor*]. nie izby źle rzekł [...] ále iz fię łkwápił do zapłáty oney [tj. *do chwały bořej, będącej zapłátą za służbę Bogu*]/ roboty fię ięřcze nie iáwřzy. *SkarKaz* 122b.

»robotę (z)robić« = *opus facere a. operari Vulg* [szyk *zmienny*] (4): *Leop 2.Esdr* 11/12; A ięřliby przyředł Tymotheuř/ pátrźcie áby bez boiáźni mieřzkał z wámi. bo Páńřką robotę robi/ iáko y ia. *WujNT 1.Cor* 16/10; (*marg*) *2.Tim*: 4 (-) Dobrář robotę zrobił/ biegum dokonał/ wiáryř dochował: zá tym záchowána mi ięřt koroná řpráwiedliwořci *SkarKaz* 8a, 351a.

»sprawić robotę« (1): Spráwiřzy onę piękną robotę/ á duřz wiele [...] pozyřkawřzy/ y Káplány im pořtawiřzy: wroćili fię do Antyochiey *SkarŻyw* 536.

Wyrażenia: »duchowne roboty« (1): Bacź tu czerzy duchowné roboty/ ktoreé fię řpolem řpomágaia. Ofobné mieřřkanié/ modlitwa/ pořt/ a ciála káranie. *OpecŻyw* 37.

»roboty pańskie, Boże« = *opus Domini Vulg* [szyk 2:1] (3): A ták bráćia moi mili/ bądźćie řtátecni á nieporuřeni/ obřituiáć w roboćie Páńřkiey záwřze: wiedząc iz praca wářzá nie ięřt prořna w Pánu. *WujNT 1.Cor* 15/58, *1.Cor* 16/10; Wziáłem chleb niebieřki ná pořilenie: toć iuř duřy będę ná pracą w roboćie Bořey. *SkarKaz* 161b.

»pilna roboty« (1): [*Spogládając na Ukrzyřowanego*] iákoř fię wřtydźić nie mam/ á do pilney roboty y powolnořci w zakonie Chriřtuřowym nie pobudźić? *SkarKaz* 209b.

Szereg: »praca i roboty« [szyk 3:2] (5): Chceřli byřz węřoly a niewářyř nizáć roboty ná chwále boře ij práce/ a nie bářz fię niczego? modl fię. *OpecŻyw* 53v; řtáraymy fię poki nam ięřcze tych řřeřci dni zřtáie/ á cřás ięřt roboćie/ y prace tey mięly/ w řłodkim iářzmie zakonu Chriřtuřowego. *SkarŻyw* 4, 3; *NiemObr* 39; *SkarKaz* 116b.

2. *Efekt, owoc czyjejs pracy; labor Vulg, PolAnt, JanStat, Cn; opera Vulg, Mącz, Modrz, Cn; opus Vulg, PolAnt, Mącz, Cn; elaboratum Cn (147)* : Iám wás poślál żątz częgoście nierobili anij fiali. Inij robili/ a wyfcie na ijch robotę weflfi. *OpecŻyw 50v; BibRadz 1.Cor 3/13; BielKron 266; Opus alicuius vellicare, Xięgi cziye álbo też ynfzą robotę łzczypác/ to yeft gáníc/ háńbić. Mącz 478c; Abowiém im robotá albo Grobla wyżłza/ thedy téz muśi być miężłza/ żiemiá Strum E2, Fv [2 r.], F2v [2 r.]; KlonŻal D2v; Gdy rzemieślnik robi co w dworze/ Vrzędnik ma tego doyrzreć/ áby robotá była lepřza niż nakład GostGosp 14; SarnStat 847.*

robota czyja [w tym: G sb i pron (5), pron poss (2), ai poss (2)] (9): yako ya tho vyem yszesz pobral drzewo szosznowe godne kv bvdowanyv [...] robothą [lege: robotę] yago *ZapWar 1504 nr 1954, 1535 nr 2446, 1537 nr 2575; LibMal 1544/84; Święto Zniw zboż pierworodnych z robot twoich/ ktoreś fiał ná polu twem BibRadz Ex 23/16; ogród fieiąć/ gdy mu iego roboty beřtye přowály: mowił z beřtyámi/ iáko z ludzmi SkarŻyw 453 [2 r.]; WujNT 317 marg; SkarKaz 419a.*

W połączeniu szeregowym (2): A co fie tycze Gdańfká/ tedy vřtáviamy: áby do niego wodą iné towáry nie řzły/ iedno zboża/ máki/ y leśné roboty. *SarnStat 1132 [idem] 1234.*

Wyrażenia: »ciężka robota« (1): [Treść zakłęcia, mającego wyjaśnić, kto jest złodziejem pieniędzy:] Zamawyay panno cziřtha řwoya mocza bořka [...], yřch bi thak řtalyo bylo then człowyek kthori wzyall lyudzřka cziąřką robothą wymyą oycza y syna y ducha řzwyąthego. *LibMal 1544/84.*

»leśna robota« = *drewno splawiane Wisłą [szyk 2:1] (3)*: *SarnStat 1132, 1234; Przetoż napierwey ná plřciech vcż fie pływác [...]/ Zwyczay fie pierwey kupczyć/ y to wczęśną Robotą leśną. KlonFlis D4v; [Konst 1565/50v].*

»robota [czyich] rąk« = *labor manuum Vulg, PolAnt (3)*: Ieřtli będzieř vżywał robot rąk twoich bogořlawionys ieřt/ á dobrze tobie będzie. *WróbŻořt 127/2; Miłofierdzie twoie wřzędy powiedáią Páńno Márya/ z robot rąk twoich Bog będzie błogořławion. KrowObr 151v; BibRadz Agg 1/11.*

Przen (12) : Piękna robotá/ Przy řlawie cnotá. *RejŻwierc [238]v, 212v.robota czyja [w tym: G pron (9), pron poss (1)] (10)*: Ieřli ktorego robotá zořtánie ktorą zbudował/ zapłátę wezmie. *BibRadz 1.Cor 3/14, 1.Cor 3/13, 15; Izali wy nie ieřteřcie robotá moiá w Pánu? WujNT 1.Cor 9/1, s. 13, 1.Cor 3/13 [2 r.], 14, 15.*

a) Dziecko spłodzone [czyja] (1) : A Iákub w pláč nieborak/ nád cudzą niecnotą: Rad że to [dziecko spłodzone przez kochanka żony] zową iego włáściwą robotą. *KlonWor 60.*

a. Przedmiot wykonany, wyrób, dzieło; factum PolAnt, Mącz (103) : pouyedayą yřz yeřt wyadnyu yey [Maryi] roboty páfek nad ktory nycz czudnyeyřzego nyemařz takyey **roboczye PatKaz III 142v; LibLeg 11/183; RejKup t8; RejWiz 24v; Leop 3.Reg 7/22; RejŻwierc 24v, 90v; BibRadz Eccli 45/11; opera quae ex Teserculis structa sunt, Czworogránna/ álbo řzachownicza robotá Mącz 102b; Lutamentum, Mur, řciáná/ tło álbo co z gliny vcziniono/ gliniána robotá Mącz 200d, 113a, 209a, 238c, 336d, 377d (10); BudBib Sap 14/10; Ozdobę domu twego/ kořztowné roboty Obuchami potłukli KochPs 109; KlonŻal D4 [2 r.]; KochPieř 22; KTórzy to Woiewodowie/ iáko/ y ná iáką formę ma kto co robić/ y iáko drogo ktory rzemieřlnik ma ktorą robote wypuřcić od rąk/ ořzácowác máią. SarnStat 287.**

robota z czego (3): *Leop Is* 41/24; Y wyrzeli [Mojżesz z towarzyszymi] Bogá Izráelowego: á było pod nogámi iego iáko robotá lkámieniá lzáfirowego/ á iáko lámo niebo gdy pogodá. *BudBib Ex* 24/10; signinum opus, quod fractis testis addita calce conficiebatur, Nieyáka robotá z kámiennego rumu z skorup s wapnem przemiefzána. *Mącz* 392b.

robota na czym (2): *Leop Ex* 35/32, 31/4; Ktoregom ia nápełnił Duchem Bożem [...] y dowćipem w káżdym rzemiefle. Ku wymyflániu miŝterney roboty/ ná złócie/ ná srebro/ y ná miedzi. *BibRadz Ex* 31/4.

robota czyja [w tym: *G sb i pron* (8), *ai poss* (6), *pron poss* (4)] (18): *KrowObr* 110; *Leop Is* 41/24, *Ez* 27/16, 18; [Aventicum] Ieŝt miáŝto ŝrzednie/ ná gorze wyftáwione/ ftároŝwieckim obyczáiem murowáne/ [...] rozne od dzifiefyznych ludzi murow y robot. *BielKron* 283; *RejZwierc* 184v; *WujJudConf* 51v; *ModrzBaz* 34; *Oczko* 2v; y iákoŝ może być/ áby roboty ich [złotników] miáły być Bogi? *BudBib Bar* 6/45; *KochPs* 101; *NiemObr* 35; Ilium wyfókie Vpádło/ wywróconé fá mury fzérokie: Miáŝto w dziw ofobliwé/ niebiefkich robotá/ Zły koniec wzięłá *GórnTroas* 8; *SarnStat* 793, 1245; Tam niedáleko Oflá w gardziel cíeczę [!] Wiŝle/ y z nią fię w iedną kolej wlecze. [...] Poniżey zá tym/ przybliżác fię lámy/ Znáczna robotá cnych Prufakow/ Támy/ Gdzie Wiŝle w krygi więli głébká *KlonFlis* G3, Dv, G2v.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy kraju (1): Sukienká proŝtym kroiem záwŝze nacudnieyŝa/ Przez rękawow kŝtałćiczek: to ták ŝubtelnieyŝa Rychley fię bédzieŝ zdálá/ niŝ w onych chobotách Fráncufkich/ lub wymyŝlnych Hiŝzpáńfkich robotách *ZbylPrzyg* B4.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy rzemiosła (2): obudwu [Besaleela i Oliaba] wyczwicył [!] [Bóg] mądroŝciá/ áby robili robothę cíeŝielfká/ dziáná rozmáithemi bárwámi *Leop Ex* 35/34; *Mącz* 127b.

W porównaniach (4): Iáko roboty z ręki rzemieŝnikowey chwałá/ ták mądroŝć przełózonego nád ludem poznawáią z powieŝci iego. *BibRadz Eccli* 9/22; *BudBib Thren* 4/2, *Eccli* 9/22; Z Czytánia żywotow ŝwétych Bożych [...] poznác Paná Bogá y rozmiłowác ŝie go rychley móżem. bo iŝ go tylo potym co czyni/ iáko rzemieŝniká po roboćie/ [...] poznáwamy *SkarŻyw* A3.

Przysłowie: Táki wedle obietnic Páńfkich káždy bierze zapláte wedle roboty ŝwoiey *RejZwierc* 184v; Táki wyciága ŝpráwiedliwoŝć Boża/ áby wedle roboty bylá zapláta. *SkarKaz* 549a.

Zwrot: »robić, czynić robotę; uczynienie roboty« = *facere opera Vulg* [szyk zmienny] (3;1;1): *Leop Ex* 35/34; Vermicular item, Drobną pŝtrą czworogránną robotę czynię. *Mącz* 485a; Izali z niego (może) wziác [rzemieŝnik] drzewo dla wczynienia (iákiey) roboty [ad faciendum opus]? *BudBib Ez* 15/3; A táki kiedy ŝye przyda robić robotę Dwu łóktowá/ ná wzwyŝ/ [kładŝ] Zakład y Zawierkę *Strum* D4; *GostGosp* 96.

Wyrażenia: »gruba [= prymitywna, niedoskonała] robotá« (1): Potym [Tarkwiniusz] ku boŝnicom ŝwoy vmyfl obroćil/ káplánow Sáturnufowi/ á Welcie boginiey mnifzek náfadzał/ [...] miáŝto y rynek chédogo poczáł opráwiác/ połamawŝy pirwŝe grube roboty. *BielKron* 102v.

»miŝterna robotá« [szyk 3:1] (4): *BibRadz Ex* 31/4; *BielKron* 33; erudita operatio, Foremna/ miŝterna robotá/ álbo wypráwá. *Mącz* 359d; Iego [Aarona] y vrząd Kápláńfkí/ onym táki dziwnym y

drogim vbiorem vczćić rofkazał [*Mojżesz z polecenia Boga*]/ y kámieńmi drogimi/ y robotą miŝterną/ ku ozdobności oŝoby y vrzędu iego. *SkarŻyw* 491.

peryfr. »pająkowa robota« = *pajęczyna* (1): [*Boże*] Wyléy ná nie [*na wrogów*] łtráŝlzy gniéw łwéy zápálczywoŝci [...]. Dwory niech pułto łtoią/ á pod ich namioty Niech páiąkowe wiŝą roboty. *KochPs* 101.

»robota pleciona« [*szyk 1:1*] (2): Z iedney łtrony [*ozdobnego słupa*] widáć było dziewięćdzieŝiát y łzeŝć iábłek/ á wŝytkich iábłek było łtho wŝzędý wkołó w oney roboćie plećioney [*super retiaculum*]. *BibRadz Ier* 52/23; *Plecta*, Nieyáka plećiona robotá. *Mącz* 303d.

»rąk (ręku) [*czyich*] robota« = *manuum opus PolAnt* [*szyk 2:1*] (3): *BudBib Thren* 4/2; O mury nieŝmiertelnych ręku roboto/ łáki koniec was czeka? *KochOdpr* Dv; Tu iuŝ Krolowa kleynoty/ á Pánié Rąk łwých roboty/ y ŝubtelne tkánie Zá vpominki oddáią *GrochKal* 9.

»robota [*czyich*] rąk (ręku)« = *wizerunki bóstw pogańskich; opus manuum Vulg, PolAnt* [*szyk 10:4*] (14): Bowiem łwe báłwány máyá [*poganie*] ze łrebrá ze złotá/ Fálłłfywe omyłne bogi ludzkich rąk robotá *LubPs* dd4; *KrowObr* 110, 111; *Leop Is* 2/8; Porábam rythe obrázy [*tj. posągi*] twoie/ [...] iuŝ łię wŝecej kłániáć nie bęđdzieŝ roboćie rąk twoich. *BibRadz Mich* 5/13, 2.*Par* 32/19, *Ps* 115/4; A tám łłuŝyć bęđdziećie Bogom roboćie rąk człówieczych/ drewnu á kámieniu *BudBib Deut* 4/28; Przekłéty mąż ktory dziáła báłwaná rzezánego y litego brzydlivoŝć Iehowy/ robotę rąk rzemieŝniká *BudBib Deut* 27/15, 4.*Reg* 19/18, *Bar* 5/50; *KochPs* 174, 198; *CzechEp* 87.

»sprawienie robot« (1): Oto wezwáł Pan imieniem Beŝeleelá/ [...] y nápełnił go duchem Bołkim/ mądroŝciá y rozumem [...] y wŝłelkim dowćipem ku wymyłleniu y łpráwieniu robot [*ad ... faciendum opus*]/ ná Złóćie/ Srebrze/ Miedzi *Leop Ex* 35/32.

Przen (5) : Ale iedno kęŝ doŝrzy tám głębyey do główy. Znaydzieŝ Rubinowy bláfk/ Szmárágdowá cnotę/ A ná wŝzem łubtyłny łmálc/ y piékną robotę. *RejZwierz* 90v; łtárayŝe łie pilno/ iákoby ty twe czáły [*jesień życia*] tobye dármó á márníe nie wychodziły/ á iákobyŝ ony pirwłze roboty pirwłzych czáłów łwoich ták záchował w łzpiŝárniach łwoich/ iákobys mołł bełpiecznie zá niemi przyŝć do onego wdŝięcznego odpoczywánia łwego *RejZwierc* 136v.

Wyrażenia: »subtyłna robota« (1): O márníe rodzicowie co iedno pátrzyćie/ Aby ciáło buiáło/ á nic nie baczycie/ łzby pilniey potrzebá vmyłł vpłstrzyć cnotá/ A toby práwie mołł zwáć łubtyłną robotá. *RejWiz* 88v.

»wenecka [= *kunsztowna, doskonała, precyzyjna*] robota« (2): *RejWiz* 4; Poćciwy łłáchćie pilno vpátruie/ S cnotá iednáńia/ z niecnotá woiiie. [...] Coŝ zacnieyłzego iáko łławá s cnotá/ Toby práwie zwáć Wenecká robotá. *RejZwierc* 220.

α. *Tkanina* (14) : W tey Vłmie bárchan z báwełny robiá rozmáithym dziáłem/ przędá łámi chłópi káđziel ná the robotę. *BielKron* 287v; Tákŝe teŝ y młóđzieniec/ bá wierę rad záwŝdy Pánnę widŝi vbráná/ wnet iey łłuŝy káđdy. A gdyby łię łtroiłá w łtáropolłká łzátę/ Lub w łáłdowáná łukniá w nie krzeczną robotę/ Nie vłzłáby wnet łmiechu *ZbyłPrzyg* A3v.

robota czego (2): *Mącz* 236c; Ná co [*na szaty kapłańskie*] y białe główy ochędołtwá głóv łwoich/ y łubtyłne roboty przędze łwoiey/ łkłáđáły *SkarŻyw* 491.

robotá z czego (2): *Opera ex Lana*, Robotá á przędziwo z wełny. *Mącz* 240c; *GostGospSieb* +4.

robota czyja (2): Abowiem to piękny ftroy gdy kto cnocie godzi/ Bá choציay y s płołkonek w fwey robocie chodzi. *RejWiz* 88v; *ZbylPrzyg* B.

Wyrażenia: »subtylna robota« (2): *SkarŻyw* 491; W Portugáliey kupiectwá bogáte: [...] we Włofzech iedwabie y z nich łubtylne roboty *GostGospSieb* +4.

»robota tkana, tkacka« = *tkanina* [szyk 2:1] (2:1): Textura, Tkániná/ robotá tkácka. *Mqcz* 453b, 183c, 453b.

Szereg: »stroj, robota« (1): Coż wam po takim ftroiu/ wymyślney robocie? Nie ták mátki chodziły: o tym dobrze wiećie. *ZbylPrzyg* A3.

Przen (2) : Száty drogie kółztowné [dotyczy przekłádu dzieła *Castus Ioseph na język polski*], y tákíe, iákíe od żadného przed tym nie były dżiané: y którym łie wżycy, co połstronnych robót łwiádomi, dżiwowác mułżá y dżiwuiá, nie bez łławy Polłkiéy. *GosłCast* 4, 5.

β. *Dzieło Boże [czyja]* (3) : bo iellí ná niebie y ná ziemi y ná morzu ktore dziwná robotá łwoiá okrałł/ y rozlicznemi á bogátemi dárami łwemi nadał/ znáczny iest ten rzemiełnik: ták iz y bez náuki rozum ludzki pátrząc ná dziełá rąk iego poznác go zá Páná y Bogá łwego może *SkarŻyw* A3; O Boże Chrzełciójánłki/ rácz Zydy y Turki y heretyki ołwiećić/ áby poználi/ iz nie máłż Bogá práwego nád cię Bogá Chrzełciójánłkiego. [...]. ábyłł fię wefelił z roboty twoiey/ y z onego drogiego odkupienia ná ktoreł ták wiele náłóżył. *SkarKaz* 280a.

Wyrażenie: »[czyich] rąk robota« (1): Twóy [Boże] czyn iest niebo/ twoich rąk robotá Gwiazdy iálnieyłze wybránégo złotá *KochPs* 11.

b. *Tekst literacki* (6) : *BibRadz* *5; *HistLan* F5v; On wálż piełzczogłółny Iádam [tj. *Adam Konopnica, łługa rodu Czernych, którego członkowie pozostawali w zażyłoci z Janem Kochanowskim*]/ z támtego wárłtatu Dołłaiąc łwieżey roboty/ podawał iá łwiátu. *KlonŻal* A2; [Mówi *Piotr Skarga, powierzając królowi łwe dzieło*:] A ia iuz łtáry rychłó fię v W.K.M. prołłić do komorki łwoiey do bráćiey będeł/ młóđzym tę robotę oddáiac. *SkarKaz*)(4v; *GosłCast* 5.

robota czyja (1): A przetoż y nam łámym ielłczce fię w thym nie dołyc łtáło/ owłzem żádamy aby kthokolwiek maiąc czás po temu/ y więczłżá pomoc ku wypolerowánui tey náłzey roboty [tj. *przekłádu Biblii*]/ y do łzełci lat okołó niey prace y pilnołci łwey nie łitował/ maiąc do łiebie y wiecey inych ku pomocy [...] áby tak od wiela oczu tá łpráwá łwięta będac przeyzraná/ łtátecznie á porządnie miedzy łudzi podaná być mogłá *BibRadz* *5.

3. *Wykon(yw)anie, działanie, czynnołć wytwarzania; opus Vulg, PolAnt, JanStat; labor, opera PolAnt; factura Mqcz* (76): połłámyć ninie łto grziuien łrzebra ku offiarze, [...] pereł lepak bez lidźby ku robocie rozmaitey. *BielŻyw* 113; *BibRadz* Ez 15/3; *Factura, Vczinienie/ Robotá. Mqcz* 114a; *GórnDworz* Ee5; *SkarŻyw* A3, 396; Pátrzay iedno Złotniká iák łobie vgadza/ [...] Gliwáxem łrebro złóci/ rołpułci kęł złotá/ Opłáci łie mu dobrze łzmalcowa robotá. *BielRozm* 16.

co czyjej roboty [= zrobione przez kogo] (2): [*Panna Maryja*] thkąc czó koluye barzo łubtylneye rąkoma łwyma robyłá, gdzye pouyedayá yłz yełł wyadnyu [tj. *w Wiedniu*] yey roboty pałek *PatKaz* III 142v; á zátym káždému/ Iáko łye kto popiłáł/ dáry dawał: temu Szátę złotogłowowá: temu łáncuch złoty: Czálżę drugiemu/ miłłtrów dawnieyłzych roboty *KochJez* A3.

robota czego (6): przychodzili á znofili podatek Pánu/ ná budowanie Przybythku zgromádzienia/ y ku ochédoftwu iego/ tákże ná robotę fzat fwiętych *BibRadz Ex* 35/21, *6, *Ex* 1/14, I 371a *marg*; *BielKron* 284; Krol Eiptfki zdrádnie fię z nimi [*Izraelitami*] obchodzil/ trapiąc ie y wciázaiąc robotą cegiel *BudBib Iudith* 5/10.

robota czyja (3): zali bédziefz miał dufanie w wielkieu mocy iego [*jednorożca*]/ y pozostáwifz mu roboty twoie? *Leop Iob* 39/11. *Cf co czyjej roboty*.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy rzemiosła (1): Ktemu wygotowáli kámienie Onychiny/ opráwione złotem oládzieniem/ wrywłfzy imioná Synow Izráelfkich/ robotą fnycerfką *BibRadz Ex* 39/6.

Fraza: »robota bywa robiona« (1):Bo y háwtowanie/ y kázda fubtylna robotá zázwdy pięknieyfza bywa/ ktora powoli á z rozmyfłem bywa robiona. *RejZwierc* 15.

Wyrażenie: »ciężka robota« (1): A scífnieni fą [*Żydzi*] od nich [*Egipcjan*] bárzo ciężkłą robotą [*in servitute dura*] wapná y cegły *BibRadz Ex* 1/14.

Przen (2) :

a) *O stworzeniu świata przez Boga* [*czego*] (1) : Gdy Bog *ad ex cogitandum* ku wymyfłeniu był namędrfzy/ do wczynienia naydowćipnieyfzy/ pierwey niż záczył tę robotę światá: wczynił ná początku [...] dobre y złe. *CzechEp* 258.

b) *O przekładzie na język polski* (1) : Zwálzaczá że choć w nim [„*Potrójnym*” (*tytuł utworu będącego nazwą monety starorzymskiej*)] rozne srebro y robotá, Zda fię że z nászym wyfzedł z pod iednego młotá. *CiekPotr*)(2v.

a. *Sposób wykonywania, technika* (49) : ná kofztowne fię budowanie przefadzaią/ y ná infze rzeczy o ktore trudno/ álbo dla drogieu máteriey/ ábo dla mifterney roboty. *ModrzBaz* 56.

robota czego (5): á gdy wyzrzał oltharz w Dámáfkú/ posłał Krol Acház do Vryalzá káplaná fizerunk iego y podobieńfthwo/ według wfłelkieu roboty ie⁸⁰. *Leop* 4.*Reg* 16/10; Spráwił też y Napierfnik háftárfką robotą/ tákowąż rownie/ iáka byłá robota Efodu *BibRadz Ex* 39/8, *Ex* 28/8, 39/5; *BudBib* 4.*Reg* 16/10.

W połączeniu z przymiotnikiem odrzeczownikowym równoznacznym ze strukturą: robota na co (3): Pręthna robotá nalepfza ieft w Polu álbo ná łące *Strum* F3v; Ná Szychty álbo ná Powróźce v nas nie rabiáia/ ieno w Czechach álbo w Moráwie. [...] Y tak fye stymi Szychtámi á z Powróźcámi fpráwuia/ iáko v nas z Lafką á z Pręty y z Sztuczną [*tj. na sztuki*] robotą. *Strum* F4, F3v.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy rzemiosła, oznaczającym technikę wykonania (11): Y nábreytowáli Blach złotych/ z ktorych náftrzygli cienkich fztref ku przeplátaniu miedzy hiácynt/ fzarłat/ y iedwab czerwony/ y miedzy len fubtelny/ robotą háftárfką. *BibRadz Ex* 39/3, *Ex* 39/6, 22; Nie mniemayże ábyć tám byłá robotá złotnicza w they koronie. *RejAp* 126. *Cf I sg cum ai*.

G sg cum ai pełniące łącznie funkcję przymiotnika: co jakiej roboty [*w tym: z przymiotnikiem od nazwy kraju* (7)] (14): *ZapWar* 1542 nr 2556; Kubkow Pozlocifitich wietfich spokriwkamy. Norimberfkieu robothi ieft [*w wyprawie królowny*] 12. *WyprKr* 46, 47, 48, 48v [2 r.], 101v; Potym fpráwili pod Efod fzátę wfzytkę hiácyntową/ tkáckieu roboty. *BibRadz Ex* 39/22, *Eccli* 45/13; *Vasa magnifice et praeciose coelata*, Státki/ słuźba/ kubki/ známienitey á kofztowney roboty. *Mącz* 476a; Gdyś ty

rofkazał/ moŝt był zawieŝzony Prędkiey roboty z tey y z owey ŝtrony [tj. *Bóg rozdzielił wody Morza Czerwonego*] *ZawJeft* 19; Dam ie [siodło] wam z złoty. Stoic z to/ bo wier nielad roboty. *WyprPl* A4v; *SarnStat* 1079; [*Hippias*] vkazował Kapeluŝz n głowie okazały y ŝtroiny/ [...] ciegatur [tj. *pas*] Babilońskiey roboty *KlonFlis* A2; [*InwKatWaw* 259; 2 pachcie czeladne, 2 czechełki, płotna prosty roboty kilka łokci *InwMieszcz* 1570 nr 158, 1583 nr 247].

I sg cum ai pełnice łacznie funkcj przymiotnika: co jak robot [w tym: z przymiotnikiem od nazwy rzemiosła (7)] (17): A Przybytek tak vczyni: Dzieŝic Opon ze Lnu bite^{go} krcone^{go} z iedwabiu modre^{go} Pawłocane^{go} Karmazynowe^{go} barzo ilnego przemiennych masci/ robot dziana vdziz *Leop Ex* 26/1, *Ex* 36/8; Na tym Napierŝniku ŝprawisz Lancuŝzki iednkie z ŝczerego zot plecion robot. *BibRadz Ex* 28/22, *Ex* 28/6, 8, 11, 39/3, 8 (11); Teŝ vczyni oleiek ŝwity namazywania/ y kadzenie wonne czyŝte/ robot Aptekarsk. *BudBib Ex* 37/29, 2.*Par* 16/14; *KlonFlis* A2; Przypniz krezy pod gardo zarzem do tego/ Miernie cudn robot cho z rbku Flamkiego. *ZbylPrzyg* B4; [*MetrKor* 129/63v].

Wyraenia: »po swojej robocie« (2): Dobry koŝuch spojotk/ Zimie chodzi paniey Haras z barchanem Lecie/ bo to weŝmie taniey. Dobra teŝ y koŝzul po ŝwoiey robocie *BielSat* O2 [*idem*] *BielRozm* 25.

»wasnej, swojej roboty« (3:1): *ComCrac* 13v; Płotno ŝwoiey roboty ŝtoi nam z Kolńkie. *BielSjem* 20; [*Ustawiamy*] Naprzd/ by tak w Polŝcze iako y w Litwie wŝyŝtki C Myt [...] znieŝione byy:  iŝby ŝadnego C y Myt nie brano [...] / od rzeczy ktorychkolwiek walŝney roboty y wychowania *SarnStat* 1014, 1022; [*InwMieszcz* 1559 nr 88].

Przen (3) :

G sg cum ai (1):Ale [*Stanisław Szafraniec*] ŝam ŝobie ŝprawi/ twrdy Munŝztuk s cnoty. Chociai nie Noremberskiey/ Secemŝkiey roboty. *RejZwierz* 64.

I sg cum ai (2): Trzeb tm ŝubtelnieyŝz mie wzory robot/ Mir wŝyŝtko pokryl rozumem  cnot. *RejZwierz* [207]. *Cf Wyraenie.*

Wyraenie: »samodzieln robot« (1): Vcz ŝi od węzow/ ktorzy w kraiu głodnym/ Czuic o wyŝpie y o brzegu płodnym/ Wnet ŝamodŝieln komieŝg robot/ Z ŝiebie vplot *KlonFlis* E2.

b. Wartoc pracy woŝonej w wykonanie przedmiotu, robocizna (6) : *RejZwierz* 137v; Dał teŝ [cesarz] Krolowi Polŝkiemu konew ŝrebrn tak pieknym dzyalem/ iŝ wiecy robot koŝztowa niŝli ŝrebro *BielKron* 414v; *RejZwierz* 58; *StryjWjaz* Bv; Krolowi barzo ŝwietne namioty rozbito/ Ktore Indiyŝk dŝiwn pieczyn ŝyŝto. Pierza/ zot y drogich palamanow ŝi/ Sam robot on koŝzt wŝyŝtek przechodzi *KmitaSpit* A4v.

Przen (1) : Takieŝ my teŝ patrzymy iedno n pŝtrocin/ Cho czalem o nich bed nie cudne nowiny. Zda ŝi wiec czalem drugi by by Anyo z niego/ A on ŝnadŝ podobnieyŝzy do Ol ŝproŝnego. Nie patrzymy rozumu/ nie patrzymy cnoty/ Nie probuiemy brantu/ pilnichmy roboty. *RejWiz* 47v.

4. Miejsce pracy (26) : yakom ya nyeprzyszethk [!] samotrzecz na laka ŝlachathnego marczyna a nym go slayal a nym go kurwem synem naswal a nym mv sroboty zegnal *ZapWar* 1510 nr 2076, 1507 nr 1899, 1523 nr 2309, 1539 nr 2565, 1549 nr 2680; Patrŝe ieno iaka tu praca/ kiedy ktho co

robi á nie dożrzy ftátecznie. Aczci fyé téz czáfem zda że równo robią/ álbo ziemię biórą: ále fyé ty nie lén chodząc po roboćie kędy vřrzyfz wodę álbo kupę chróftu/ mácaý lafką dołów. *Strum* E4.

robota czyja [w tym: *G sb i pron* (17), *ai poss* (2)] (19): Yakom ya nyenayachal Szamopyaþh szobyey rownemy nagymyenyey nayego powschyno sza granycze narobothą nayego gy nyeszbylem maczyeya Szczygła rzancze yego *ZapWar* 1502 nr 1906; yakom onego nyenachodzył ranka zbroyna anym onego zganyal sroboty yego thak my bok [!] pomosch y yego sviatha maka. *ZapWar* 1543 nr 2610; Iako my othem dobrze viemy ys hon samotrzinasth sdomw yego raka sbroinha nyezegnal sroboty yego gdi zal szitho swoye ozimye *ZapWar* 1545 nr 2628, 1502 nr 1907, 1908 [2 r.], 1504 nr 1914, nr 1923, 1530 nr 2423 (17).

robota czyja [= dla kogo] (1): IEfliby który Szłáchćic drugiego Szłáchćicá ná roboćie iego [...] gwałtem náfzedł y bił/ tákowy [...] záplácić będzie powinien. *SarnStat* 1170.

5. *Usiłowanie, staranie, pilność; opus PolAnt* (13): Za mną towarzyfe myły Wezmim miałto wnet pochwily Zaplaczy fie nam robota Bo tam wiele fřebra złota. *RejKup* Cv.

robota około czego (1): VMył then moy przełożenia thy kxiąg lekarzkich z łacińskiego ięzyka na polfki [...] dwie ofobliwy przyczyny k temu przywiody.[...] A zwłafzcza iż moy miły Florian swoiego wielkiego nakładu, nie telko nie litował, Ale téz vřtawiczną robotą fwą około tego tako pilnował, Iakoby [...] *FalZioł* +2.

robota czyja [w tym: *pron poss* (3), *G pron* (1)] (4): *FalZioł* +2; *BielKom* F6; *BibRadz* II 93a marg; ále fie ia wole cieľzyć tymi fłowy Páńskiem/ [...] iż iefli będę żył niespráwiedliwie/ niepoboźnie/ á niecnotliwie/ nic mnie nie pomoże praca áni robotá moiá *RejPos* 71v.

W połączeniu szeregowym (1): Oprocz tych rzeczy ktore fię zwierzchu przydáia/ Ciśnie mię ono woýlko ktore káždy dzień ná mię powřtawa/ to iefł ftáránie o wřzytkich kośćiech. (marg) To iefł/ oprocz pracy robot y fráfunkow inych. [...] (–) *BibRadz* 2.Cor 11/28.

Wyrażenia: »pilna robota« (1): Abowiem bárzo ciáfna drogá do tey cnoty/ Trzebá zawřdy czuynośći/ y pilney roboty. *RejWiz* 101.

»proźna robota« (7): [*Mówi Kupiec*] Tocz Panowie/ tem tak trzeba Rozliczney fřpife do Nieba Ale ya tak ku tey sprawie Tuż yde oczudzey fřrawie Bo by to proźna robota Ide tak yako gołota *RejKup* v4, c3v, dd2; [*Mówi Postawa do Pokory*:] Niechay modlitw proźnac twa robotá/ Niechcę s tobą dáley ciągnąć kotá. *BielKom* F6; Iuż téz dáley pořtápmy do przypadkow iego [*tj. řwiata*]/ ktore około niego iáko obłędneho/ Tu fie rozlicznie toczá á kręcá im dziwnie/ Czáfem mu pochlebuiąc á czáfem fřprzećiwnie. A nie baczą iż czáfem proźna to robotá/ Gdy przy niey ftałość/ rozum/ woiiue á cnotá. *RejWiz* 9v; *BibRadz* I 93a marg; *RybGęřli* D3.

Szereg: »praca i (ani) robota« [*szyk* 2:1] (3): [*Maryja*] to kthym modlytwam przyłofyła yz kozdą lafką kozdą cznotą wyyáwřzy lafką pořzwyczenya zuyelką robothą y pracą nabyła *PatKaz* III 153; Iefli ktorego robotá zgore/ fřzkodę popádnie/ á on będzie záchowan/ ale tak iáko przez ogieñ. (marg) To iefł/ proźna będzie praca y robotá iego. [...] (–) *BibRadz* 1.Cor 3/15; *RejPos* 71v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

Cf **ROBIENIE**